

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Vtrùm poßit quis condignè satisfacere pro suo veniali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

correctionem sine penitentia posse transire. Libro etiam de vera & falsa Penitentia, capite octavo dicit baptizatis de majoribus & minoribus peccatis penitendum esse; *Est enim, inquit, Penitentia assidue peccantibus, assidue necessaria; in multis enim offendimus omnes, que quotidie remittuntur, si semper deplorentur: ubi clarum est sermonem esse de venialibus. Ratio demum est, quia congruum videtur, ut nulli remittatur peccatum nisi ejus voluntas aliquo modo ab eo per retractationem avertatur.*

VI. *Obije. Ergo nec per Martyrium deleri omnia peccata venialia.*

Dices: Hinc sequi, nec per Baptismum, nec per Martyrium deleri omnia peccata venialia, & consequenter non remitti penas iis debitas, ac proinde expediret orare pro Martyribus, cum juxta nostram sententiam detineri in purgatorio ad tempus possent; nec enim semper verisimile est omnes habere ante mortem displicentiam & detestationem omnium peccatorum venialium, utpote que facile cuivis, saltem per surreptionem, obveniunt.

VII. *Sed contra: hoc enim agere inferri potest ex contraria sententia, at que ex nostra.*

Sed contra: Nam secundum omnes saltem requiritur ad venialis peccati remissionem ut quis non sit in actuali illius complacentia, & tamen quid vetat aliquem subire Martyrium, aut Baptismum suscipere cum complacentia alicujus peccati venialis preteriti, vel cum actuali commissione novi, ergo tam in contraria sententia quam in nostra posset quis prudenter orare pro Martyre contra communem consuetudinem Ecclesie. Respondetur itaque pro omni sententia, Ecclesiam solum docere, per se loquendo, & positis debitis dispositionibus Martyrium & Baptismum tollere omnem reatum culpae & pena, etiam respectu venialium, nam non videtur adeo difficile in summo illo martyrii fervore universalem actum detestationis elicere, etiam respectu venialium.

VIII. *Quid si Martyr aliquis de peccato quopiam veniali in hac vita admissa penitentiam non egisset.*

Quod si contingat Martyrem de aliquo veniali in hac vita penitentiam non habuisse, tunc primo instanti separationis elicit actum, per quem peccatum tollitur, pena vero ei debita Martyrii privilegio condonatur, quod etiam dici solet de Baptismo. Addo tamen, non constare, quando remittuntur post mortem venialia, debere, ut volunt aliqui, intercedere actum doloris, ut sectione sequente dicitur, & testimonia supra allata intelligi possunt de sola vita presente.

IX. *Qualis esse debeat illi actus displicentia de peccato veniali.*

Quares: Quis actus displicentiae ad hoc sufficiat, utrum naturalis sufficiat, ut vult Durandus in quarto, distinct. 16. quaest. 6. an vero requiratur supernaturalis? Respondetur, omnino requiri, ut ex gratia procedat, & non sit tantum naturalis, cum definiant Concilia omnem actum, qui ad pietatem & vitam aeternam conducit, esse ex gratia Dei. Cum ergo venialia peccata sint impedimenta nostrae beatitudinis supernaturalis, per eos solos actus tolli debent, ut ad hujusmodi beatitudinem conducunt, quales soli sunt, qui ex gratia procedunt, esto in pura natura Deus ad eorum remissionem actum naturalem acceptasset.

X. *Quid si puer aliquis decedat cum solo originali & veniali.*

Quod si puer aliquis decedat cum solo originali & veniali Poludanus ait tolli posse peccatum illud veniale conjunctum cum solo originali per actum naturalis detestationis, & tandem ait esse rationem de hoc homine, atque de aliquo in statu purae naturae: quod tamen videtur difficile, cum sit in statu naturae elevatae. Vel ergo dicendum ad providentiam Dei spectare ut talis cum originali & veniali solo ex hac vita non decedat, ut cum

Sancto Thoma prima secundae, quaestione octogesima nona, articulo sexto docent Theologi: vel si admittatur casus, levi aliqua pena in perpetuum puniendum, ut docet Halensis, Sotus, & alii, & probabile putat Tannerus disp. sexta, quaest. 4. dubio tertio, num. trigesimo nono: aut tandem cum Soario hic, disp. 11. sect. secundae, num. decimo nono dicendum in eo casu extraordinario verisimile esse Deum dispensatione aliqua cum iis usurum, qui voluntate propria gratiam non amiserunt, & in eo statu jam sunt, ut eam recuperare non possint.

Hinc infero, nullum bonum opus, quod vel formalis & explicita, vel implicita saltem peccati venialis retractatio non sit, sufficere de facto ad illius remissionem, licet alioqui excellens aliquod opus sit, & melius magisque placens Deo, quam peccatum veniale displicuit; sicut enim alii requirunt ad hoc ut per tale opus remittatur, non habeat quis actualem illius complacentiam, ita & ob jam dicta requirere nos cum fundamento possumus aliquam illius displicentiam.

XI. *Opus bonum, per quod veniale peccatum remittitur, debet esse explicita vel implicita illius retractatio.*

SECTIO SECUNDA.

Utrum possit quis condigne satisfacere pro suo veniali?

SERMO est de justo; si enim veniale conjunctum sit cum mortali, nunquam remittitur, ut diximus sectione praecedente, cum dona superiorum Deo non placeant, & consequenter nihil offerre ipsi possit peccator, quod peccati venialis remissionem de condigno mereatur.

Notandum, idem in re esse satisfacere pro peccato, & illius remissionem de condigno mereri: licet enim meritum de condigno reperiri possit sine satisfactione, ut in multis operibus justorum respectu gratiae & gloriae praesertim ubi peccato omni earent (quod frequenter potest contingere, ut ex Sancto Thoma notat Suarez disp. 11. de Penitentia, sect. tertia, num. septimo, & certum est de Beata Virgine) nunquam tamen reperitur satisfactio perfecta quin sit meritum de condigno remissionis illius; satisfacere enim nihil aliud in re est, quam facere satis ut Deus peccatum illud remittat, qui autem facit satis ad hunc effectum, meretur ut Deus peccatum illud remittat. Ad summum ergo ratione nostra differt in hoc casu meritum & satisfactio; meritum enim respicit praemium & commodum merentis: satisfactio autem compensationem injuriae; idem vero est in praesenti compensare injuriam, & mereri tanquam praemium condignum illius remissionem.

Notandum secundò: Ad vitandam quaestionem de nomine, quae hic esse posset, quando quaerimus utrum possit quis satisfacere pro peccato veniali, & condigne illius remissionem mereri, non esse sermonem de liberali remissione & condonatione, qualis est cum Deus gratis alicui remittit peccata, ut respectu originalis contingit in Baptismo parvuli, quod nullo in eo praecedente merito condonatur, & in remissione cuiusvis peccati mortalis, ubi non posito sufficiente merito, sed ad summum de congruo remittitur peccatum. Et alioqui haec quaestio destrueret seipsam; quaerere enim utrum quis mereri de condigno possit ut Deus ei gratis remittat peccatum

I. *Quaestio haec tantum procedit de iusto, dona enim impiorum Deo non placeant.*

II. *Idem in re est satisfactio pro peccato, & illius remissionem mereri.*

III. *Status huius quaestiois non proponendus, ut non recedat in quaestioem de nomine.*

catum veniale, est querere impicatoria; ipso facto enim quod de condigno quis aliquid meretur, illud non ei gratis datur, sed ex iustitia, unde negari à Deo non potest, sicut nec negari potest gloria bene operantibus, & eam condignè merentibus; meritum enim nostrum, ut fuscè ostendi in tractatu de Incarnatione, est meritum iustitiæ, qua de causa gloria, quam Deus meritis retribuit, vocatur merces, corona, stipendium, bravium, &c. & dicitur injustus fore, si præmium merentibus negaret: unde non solum contra fidelitatem faceret, sed iustitiam, si, ut loquitur Sanctus Augustinus libro de naturâ & gratiâ, capite secundo, *tuos fraudaret mercede iustitiæ.*

IV. *Quæstio in præsentibus de remissione lætè dicitur.*

Quæstio ergo procedit de remissione & condonatione lætè dicitur, seu utrùm quis mereri possit, ut Deus habeat voluntatem non puniendi hominem ob peccatum aliquid veniale, vel gerendi se deinceps erga illum, ac si illud non commisisset, &c. juxta diversas sententias de actu condonationis peccati, seu an efficere quis possit, ut Deus ei amplius ob illud rationabiliter irasci nequeat. Sive autem hæc voluntas sit omnino libera & gratuita, sive non, sed necessaria posito merito, dici potest remissio & condonatio: sicut Deus dicitur gloriam, coronam, & mercedem dare, & largiri Sanctis, cum tamen si merces sit, nec donatio propriè intercedit, nec largitio, quæ liberalitatem sonant: sic in contractibus humanis unus est *do ut des*, & tamen in rigore neuter dat; dare enim idem est ac gratiâ largiri, qui autem dat centum ut centum, vel equum recipiat, vel qui centum dat quia centum recepit, manifestum est non gratis ea largiri.

V. *Secundum sacras Litteras conceptus remissionis non repugnat conceptui iustitiæ.*

Neque hic modus loquendi alienus est à Scripturâ: sic enim Joannis primæ, capite primo, versu nono dicitur: *si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus, ut remittat nobis peccata nostra, & mundet nos ab omni iniquitate:* ubi juxta Sanctum Augustinum & alios, sermo est de venialibus, ergo conceptus remissionis peccati non est impossibilis cum iustitiâ: sicut & qui hunc locum intelligunt de mortalibus peccatis, dicunt debere sumi locum illum distributione accommodè, nempe Deum in remissione peccatorum mortalium esse fidèlem nobis, justum Christo, qui per passionem suam & operationes Theandricas illorum remissionem condignè nobis meruit.

VI. *Christus nobis de condigno meruit remissionem peccatorum mortalium.*

Querimus itaque: Utrùm sicut Christus meruit nobis de condigno remissionem peccatorum mortalium ita ut positis requisitis, applicatione scilicet passionis ejus per nostram cooperationem, Sacramenta, &c. non possit Deus remissionem hanc ei negare, ita possit justus satisfacere pro peccato suo veniali, & illius remissionem de condigno mereri.

VII. *Obligatio iustitiæ strictæ cadere potest in Deum respectu creaturæ rationalis.*

Notandum tertio ex tomo præcedente, disp. 35. sectione quintâ, obligationem strictæ iustitiæ cadere posse in Deum, ita ut id quod ex pacto sub opere æquali promissit negare nullo modo possit: & licet multi voce tenent renuunt iustitiam strictam Deo erga creaturam rationalem concedere, in re tamen idem asserunt quod nos; dicunt enim Deum, posita promissione sub conditione onerosâ æquali cum præmio, & opere expleto negare præmium nullo modo posse, nihil autem aliud asserimus nos, qui iustitiam Deo adferimus: cum ergo in re conveniamus, solum

potest esse controversia de voce, an sit dicenda iustitia, qua in re imprimis Scriptura ubique appellat iustitiam, ut ibi lætè ostendimus; deinde idem planè est quod in creatis vocant omnes iustitiam, nempe *tantum pro tanto, pacto firmatum*, qui est conceptus iustitiæ commutativæ à Sancto Thoma assignatus secundâ secundæ, quæst. centesimâ sextâ, art. primo, ad secundum, & passim à Theologis receptus.

Si quis ergo alteri promittat aliquid sine ullâ conditione onerosâ, vel non æquali, censetur semper obligatio tantum ex fidelitate; e contra si quis ponat opus æquale sine pacto aut promissione, labore exempli gratiâ in vineâ alterius, est obligatio tantum ex gratitudine, non ex iustitiâ, nisi tacitum censetur esse pactum, ut in istiusmodi plerumque contingit, præsertim si Domino vineæ inspectante laborem illum impendat, si verò sit pactum, & opus æquale præmio ponatur, censent omnes esse veram obligationem iustitiæ. Cum ergo obligatio, quam Deus habet dandi gloriam Sanctis, sit huiusmodi, & oriatur ex pacto cum ipsis de laboribus suscipiendis, bonis operibus præstandis, &c. his positus tenetur Deus non ex fidelitate solum, sed iustitiâ illud dare quod sub tali conditione onerosâ promissit; sicut enim in creatis jus ad mercedem est promissio alterius, & opus illius intuitu expletum, ita si quis intuitu promissionis divinæ sub conditione onerosâ opus expleat, non minus habebit jus ad præmium, & mercedem à Deo recipendam, quam mercenarius ab homine.

VIII.

Si quis sine ullâ conditione promittat, est obligatio tantum fidelitatis.

Quod si quis neget hanc esse obligationem iustitiæ, quia est in Deo, eodem modo neget obligationem fidelitatis, quod si hanc Deo concedat quia in hominibus promissio inducit obligationem fidelitatis, cum stare debeant promissis, eadem ratione, cum pactum, & opus illius intuitu expletum inducant in hominibus obligationem iustitiæ, inducent etiam in Deo, nec ullam vel imperfectionem, vel indecentiam inferat obligatio iustitiæ, quam non inferat pactum & opus expletum: cum ergo hi recentiores concedant in Deo obligationem ex pacto & opere, nec negare eam ullus possit in re, & illi & omnes concedunt Deo obligationem iustitiæ, nec ad hoc est necessarium ut jus hominis sit Deo adæquatè extrinsecum, sed partim extrinsecum, nempe opus expletum, partim intrinsecum, videlicet pactum seu promissio divina.

IX.

Si quis neget hunc esse conceptum iustitiæ, quia est in Deo, negare eodem modo poterit obligationem fidelitatis.

SECTIO TERTIA.

De remissione peccati venialis in sequente vitâ.

His ergo positis videndum, Utrùm mereri quis possit de condigno remissionem peccati venialis, vel post mortem concedendam, casu quo quis aliquo adhuc non remisso, quod fieri potest, decederet, vel etiam in hac vitâ: quoad primum fit

I.

Brevi proposito diffinitio.

II.

Iusto in peccato veniali ex hac vitâ decedenti, instanti separationis animæ à corpore debeat illius favore, remissio.

Conclusio: Iusto ad mortem usque in gratiâ perseveranti, & in peccato aliquo veniali decedenti, debetur instanti separationis animæ à corpore peccati illius venialis remissio, vel immediatè, vel saltem per actum contritionis, aut amoris Dei super omnia, ita ut non sit opus novo favore, remissio.